

СЕКЦІЯ 5

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВАЖЕЛІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПАРАДИГМИ РОЗВИТКУ

Савченко М. В.

доктор економічних наук, доцент
Донецький національний університет імені Василя Стуса
м. Вінниця, Україна

Цимбалюк І. В.

провідний спеціаліст юридичної Служби Територіального управління
Служби судової охорони у Хмельницькій області
м. Хмельницький, Україна

МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В процесі функціонування кожне підприємство повинно зберегти не тільки стійкість свого становища, а й збалансувати внутрішні можливості з впливом зовнішнього середовища для досягнення стану нової якості, що дозволить розвиватися.

Наукові праці сучасних вітчизняних і зарубіжних вчених [1-3] показують, що процес формування умов забезпечення фінансової стійкості підприємства є важливою економічною проблемою, вирішення якої потребує вдосконалення і розробки сучасного методичного забезпечення і застосування в процесі управління аналітичного апарату оцінки та прогнозування.

Основним концептуальним складовим визначенням поняття «стійкість» є процесуальна і результативна (рис. 1).

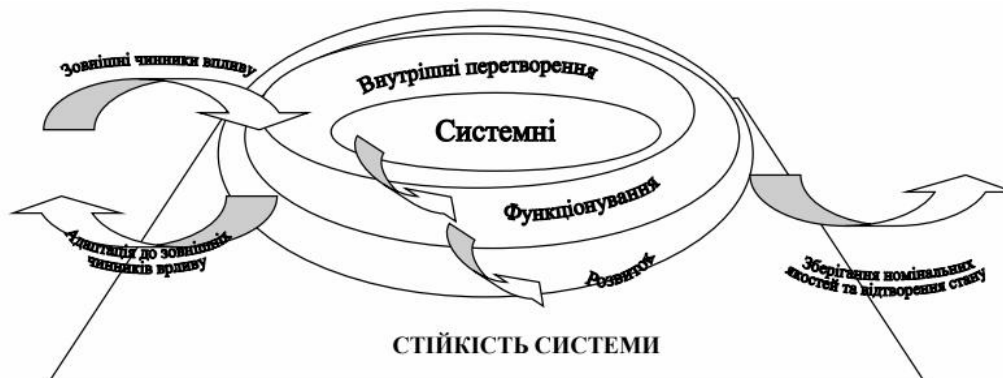

Рис. 1. Процесуальна і результативна складові стійкості системи

Джерело: побудовано автором на основі [1-3]

В результаті стійкість означає здатність вистояти, протистояти і адаптуватися до дієкзогенних і ендогенних факторів. Як процес стійкість є наслідком взаємозв'язку взаємодіючих операцій системи, метою яких є генерація факторів рівноваги і створення фундаменту для подальшого розвитку.

Отже, можна стверджувати, що стійкість економічної системи є її властивістю, яке відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на досягнення стану рівноваги і здатність не тільки утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні характеристики, а й функціонувати і розвиватися.

Для інтегральної оцінки фінансової стійкості підприємства рекомендується застосувати алгоритм класичного варіанта побудови таксономічного показника [51].

1-й етап алгоритму: Стандартизація значень показників:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{\sigma_j}, \quad (1)$$

де x_{ij} – значення показників фінансової стійкості підприємства;

$i = 1, m$ – кількість періодів дослідження;

$j = 1, n$ – кількість показників;

$\bar{x}_j = \frac{1}{m} \times \sum_{i=1}^m x_{ij}$ – середнє значення показників;

$\sigma_j = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^m (x_{ij} - \bar{x}_j)^2}{m}}$ – середньоквадратичне відхилення показника, забезпечує

вирівнювання дисперсій і значень показників.

2-й етап: Формування еталона. Для цього безліч показників ділиться на стимулятори і дестимулятори. Еталоном обирається точка $P_0(x_{01}, \dots, x_{0n})$, де $x_{0j} = \max x_{ij}$ – максимальні значення показника в межах обраної сукупності величин, якщо показник x_j є стимулятором, $x_{0j} = \min x_{ij}$ – мінімальні значення показника в межах обраної сукупності величин, якщо x_j – дестимулятори.

3-й етап: Обчислення загальноючого показника за формулою:

$$I_{\Phi C} = 1 - I_i, \quad (2)$$

де $I_i = \frac{d_i}{\|d_i\|}$;

$d_i = \sqrt{\sum_{j=1}^n (x_{ij} - x_{i0})^2}$ – відстань між точками-показниками, які відображають

фінансову стійкість підприємства і точкою-еталоном.

Такий підхід до формування узагальнюючого показника дає можливість запобігти суб'єктивне оцінювання значущості окремих показників в процесі

визначення результату. Реалізацію наведеного алгоритму методу побудови таксономічного показника виконаємо для АТ «Хмельницькобленерго» за період 2010-2018 рр. в програмному середовищі MS Excel.

На рис. 2 графічно зображено зміни значень узагальнюючого показника фінансової стійкості АТ «Хмельницькобленерго» ($I_{\phi C}$), що стає основою констатації про наявність періодичних коливань (це можна пояснити впливом зовнішніх факторів – платоспроможність ринкового попиту, зміни економічних умов господарювання та ін.).

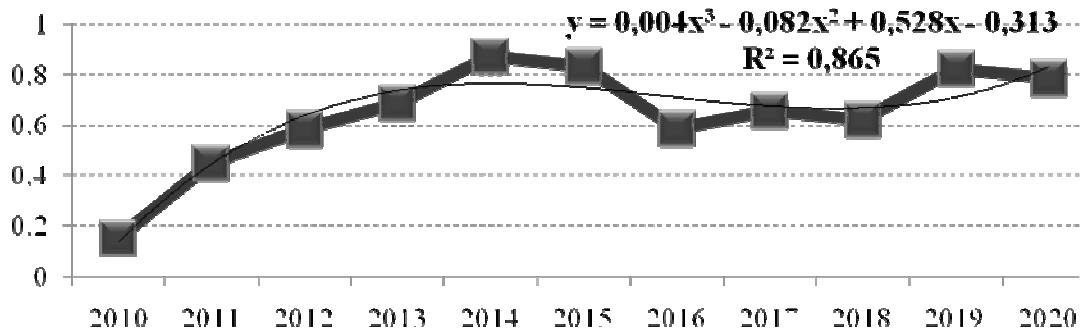

Рис. 2. Зміни значень узагальнюючого показника фінансової стійкості АТ «Хмельницькобленерго» в 2010-2018 рр.

Джерело: побудовано автором

Крім того, графічна ілюстрація рис. 2 вказує на стійку тенденцію до збільшення фінансової стійкості підприємства, але починаючи з 2015 р. фінансова стійкість підприємства погіршується.

На рис. 3 представлені результати обчислень прогностичних значень показника фінансової стійкості АТ «Хмельницькобленерго» і верхня і нижня меж і довірчих інтервалів на 2019-2020 рр.

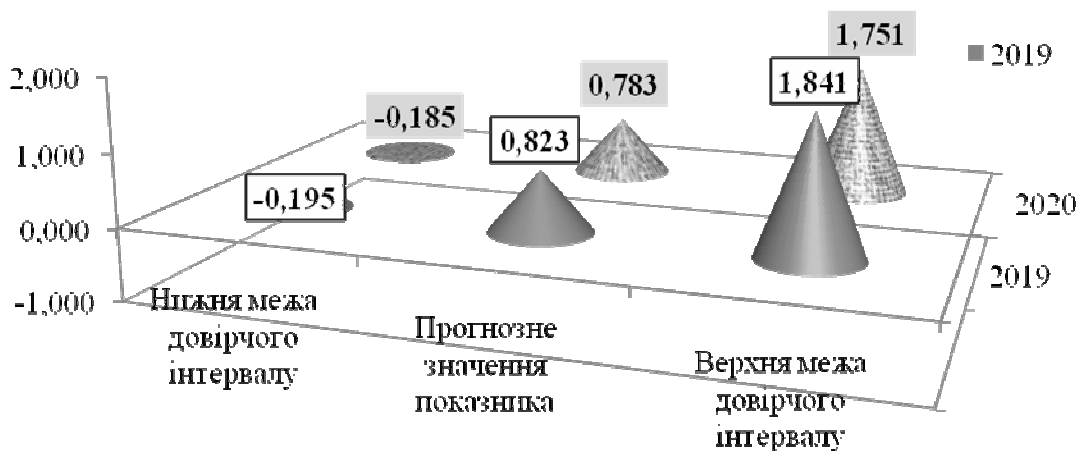

Рис. 3. Прогнозні значення показника фінансової стійкості АТ «Хмельницькобленерго» в 2019 -2020 рр.

Джерело: побудовано автором на основі розрахунків

Отже, на основі побудови періодичного тренду виявлена тенденція до негативної зміни фінансової стійкості АТ «Хмельницькобленерго», що вказує на необхідність детального аналізу на предмет визначення: які показники фінансової стійкості підприємства погіршилися, а які покращилися.

Процес прогнозування забезпечує інтеграцію, координацію і зменшення невизначеності. Використання методики щодо реальних значень показників фінансової стійкості промислового підприємства дозволило отримати результати аналізу, які мають практичну цінність у вирішенні актуальних питань прогнозування фінансової стійкості підприємства з метою розробки своєчасних заходів щодо її підвищення.

Література

1. Гиляровская Л. Т., Вехорева А. А. Анализ и оценка финансовой устойчивости коммерческого предприятия. СПб.: Питер, 2013. 256 с.

2. Батьковский М. А. Методологические основы анализа финансовой устойчивости предприятий. Финансы и учет: современная теория, методология и практика: сб. науч. трудов по материалам I международной науч.-практ. конференции 30.06.16 г. М.: НОО «Профессиональная наука», 2016. С. 68–78.

3. Божко В. П., Балычев С. Ю. Управление финансовой устойчивостью предприятий. Экономика, статистика и информатика. Вестник УМО. 2013. № 4. С. 33–37.

Савченко М. В.

доктор економічних наук, доцент
Донецький національний університет імені Василя Стуса
м. Вінниця, Україна

Мельник С. В.

начальник Територіального управління Служби судової
охорони у Хмельницькій області
м. Хмельницький, Україна

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Проблема оцінки економічної безпеки держави, регіону, галузі або підприємства останнім часом набула особливої актуальності. Однак, незважаючи на великий інтерес вітчизняних і зарубіжних вчених і практиків, слід зазначити, що існуючі розробки, в основному, присвячені різним аспектам національної і регіональної безпеки, і в значно меншій мірі - питанням економічної безпеки підприємств.

Слід зазначити, що в економічній літературі, існує безліч підходів щодо оцінки рівня економічної безпеки, кожний з яких має свої переваги і недоліки.

Проте, погоджуючись з думкою певного кола економістів [1], вважаємо,